

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2021

KOKEMÄEN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2021

Puheenjohtajan katsaus

Vuoden 2021 aikana koronapandemian ja sen vaikutukset koskettivat edellisen vuoden tavoin, niin yksittäisiä ihmisiä, kuin yhteisöjä ja yrityksiä. Vuonna 2020 alkaneesta poikkeustilanteesta tuli ns. uutta normaalia, jonka tuomaan epävarmuuteen on jo ehkä hieman totuttukin. Niin Ukrainan sota, pandemia ja ilmastonmuutos eivät kuitenkaan ole työstä johtuvia, mutta ne vaikuttavat meidän kaikkien mielialaan sekä jaksamiseen ja sitä kautta edelleen työn ilmapiiriin sekä työnimuun. Organisaatiomuutokset myös aina kuormittavat ihmisiä ja ns. negatiivisiltakaan tunteilta ei aina voi välttyä.

Haasteita Kokemäen kaupungin 2021 talousarviokehityksen asettamiselle toi koronan vaikutusten arvioiminen menoihin sekä tuloihin ja perusturvalautakunnan alaisten sosiaalipalveluiden järjestämisvastuun siirtämisen vaikutukset Kessotelle 1.1.2021 alkaen. Kehys oli tiukka ja edellytti toimintakatteen pienentämistä edelliseen vuoden arvioon verrattuna. Vertailtavuus 2020 ja 2021 tuloslaskelmiin katsottiin kuitenkin olevan mahdollista, vaikkakin varmasti haastavaa.

Tarkastuksen kohteena oleva vuosi Kokemäen kaupungin, niin taloudessa kuin toiminnassakin, sisälsi useita muutoksia. Henkilöstöä siirtyi Kessoten alaisuuteen, hallintosääntöä muutettiin ja perusturvalautakunta katosi Kokemäen kaupungin lautakuntamallista. Uusi elinvoimalautakunta aloitti toimintansa, saaden tehtäviä eri hallintokunnista. Tekninen -ja ympäristölahtakunta yhdistettiin. Sivistys- ja vapaa- aikalautakunnasta tuli sivistys- ja hyvinvointilautakunta. Vuoden alussa valittiin Kokemäen kaupungin johtajaksi Teemu Nieminen, joka aloitti helmikuussa 2021 luotsaamaan kaupunkiamme.

Kessote-ratkaisun myötä sosiaalipalveluiden, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tulo -ja menomäärärahat siirrettiin yleishallintoon, kaupunginhallituksen alaisuuteen. Myös teknisen lautakunnan alainen talousarvio muuttui Kessote -ratkaisun myötä, siirtäen Henrikinhovin samaan talousarvioon. Kulut teknisellä lautakunnalla kasvoivat tästä syystä, mutta myös tuotot kasvoivat, koska Kessoten vuokratulot oli keskitetty tekniselle lautakunnalle. Talousarvio vuodelle 2021 ei sisältänyt uusia virkoja eikä toimia. Varhaiskasvatuksessa kuitenkin tapahtui määräraikaisten toimien vakinaistamisia. Vuoden 2021 kunnallisverotuotto arvioitiin 100 asukkaan "vähentymis" arvioon ja yhteisöverokertymä arvioitiin ennakkokehikon (valtakunnallinen arvio) mukaan. Kiinteistöverotuloarvio oli vuoden 2020 kaltainen. Peruspalveluiden valtionosuus arvioitiin valtiovarainministeriön ennakkotiedon mukaisesti. Tilikauden tuloksen arvioitiin olevan 68 000 euroa ylijäämäinen.

Kaupunginvaltuuston toukokuussa 2017 hyväksymä Kokemäen kaupunkia koskeva strategian voimassaoloa jatkettiin valtuuston päätöksellä ulottumaan tarkastusvuoden 2021 loppuun asti. Tämä johtui siitä, että kuntavaalien toimittamisajankohta muutoksesta seurannut valtuustokauden päättymisajankohta ja kuluva valtuustokausi päättyi 31.5.2021.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida tilinpäätökseen sisältyvän toimintakertomuksen perusteella, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta arvioi näitä toteutumia Strategianmukaisen osa-aluejaottelun mukaan.

Tuula Nikula-Häkli
puheenjohtaja

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakuntaan kuuluvat
puheenjohtaja Tuula Nikula-Häkli (varajäsen Erkki Hartikainen)
varapuheenjohtaja Lassi Haapanen (varajäsen Paula Valli)
jäsen Juho Anttila (varajäsen Piia Palmgrén)
jäsen Marika Elomaa (varajäsen Tapio Anttila)
jäsen Jorma Haapanen (varajäsen Marja Torkkeli)

Kaupungin tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy vastuullisena tilintarkastajana JHT, HT Aino Lepistö. Avustavina tarkastajina ovat toimineet HT Heli Loponen ja tarkastaja Fanni Elo.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain ja tarkastussäännön edellyttämiä asioita tilivuodelta 2021 erikseen hyväksytyin työohjelman ja kokousaikataulun mukaisesti.

Tarkastuslautakunta on pitänyt seitsemän tilivuoteen kohdistuvaa kokousta, joissa se on kuullut eri tehtäväalueiden johtavia viranhaltijoita kaupungin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopistealueina vuonna 2021 ovat olleet elinvoimalautakunnan eri tehtäväalueet.

Tarkastuslautakunta on perehtynyt tilikauden aikana kaupungissa laadittuihin toiminnan ja talouden raportteihin ja tilinpäätökseen vuodelta 2021. Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat seuranneet tilikauden aikana hallinnonalojen pöytäkirjoja erikseen päätetyn työnjaon mukaisesti.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunta päätti ottaa uudenlaisen näkökulman tarkastella ja arvioida toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ns. strategianmukaisen osa-aluejaottelun mukaan perustuen strategiaan 2017-2021. Strategia pohjaa asukaslähtöisyyteen, kehittämishalukkuuteen sekä yhdenvertaisuuteen.

A. Elinvoiman, työllisyyden ja yrittäjyyden Kokemäki

Valtuusto hyväksyi tavoitteena olleen uuden strategian 2022-2025 joulukuussa 2021. Elinvoimaohjelma sidottiin osaksi kaupunkistrategiaa. Strategian valmisteluun osallistui henkilöstön ja luottamushenkilöiden lisäksi myös alueen yrityksiä, vaikuttamistoimielimiä sekä yhdistyksiä. Myös yhdistysohjelma valmistui vuoden 2021 aikana.

Strategian ja ohjelmien valmistuminen on toteutunut ja tarkastuslautakunta arvioi, että tärkein vaihe on edessä eli näiden pitkän aikavälin toteutus.

Tavoitteena olleen työllisyyspalveluiden uudistuksen toteutus onnistuneesti on toteutunut. Kuntakokeilu on näkynyt työllisyysmäärässä ja aktivointiaste on noussut. Uusi lainsäädäntö tulee muuttamaan työllisyyspalveluiden järjestämismallia isompiin kokonaisuuksiin.

B. Elinympäristön ja asumisviihtyvyyden Kokemäki

Tavoitteena ollut Tulkkilan alueen kehittämistä kaupungin palveluiden keskittymänä ja tehdä Kokemäestä entistä viihtyisämpi asuinpaikka perheille pystytään toteuttamaan, kun Tulkkilan päiväkotit Villa Viliä valmistui vuonna 2021. Uudet toimintamuodot (avoin päiväkotit) lisäävät perheiden viihtymistä kokemäkiläisinä. Asiakastyytyväisyyskyselyn vastausten avulla toimintaa kehitetään koko ajan. Tavoitteena ollut skeittiparkki valmistui lokakuussa 2021.

Asuinympäristöstä huolehtiminen ja yhden leikkipuiston uusiminen -tavoite ovat toteutuneet.

C. Kaupunkistrategian uudistaminen

Uusi strategia 2022-2025 on hyväksytty joulukuussa 2021.

D. Laadukkaiden palveluiden Kokemäki

Sosiaalipalvelujen siirtoon kuntayhtymälle asetettiin tavoitteeksi, että siirto tapahtuu onnistuneesti ja myös, että kehitetään kuntalaisten palveluja ja ohjataan kuntayhtymää hyödyntämään alueen hyviä toimintamalleja sekä ohjataan laajentamaan mm. ikääntyneiden palveluvalikoimaa. Oman tuotannon vahvistamista pidettiin tärkeänä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toteutumista on vaikea arvioida yhden vuoden kokemuksen jälkeen, mutta toteutuksessa ei ole havaittu olennaisia poikkeamia vuoden 2021 aikana.

Soteuudistukseen aktiivisesti osallistuminen on toteutunut.

Sivistystoimen tavoite kehittää laadukasta kasvun- ja opinpolkua on ainakin osittain toteutunut ja perusteena se, että perustoimintaa on pääosin pystytty järjestämään koronasta huolimatta. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että resursseja suunnattaisiin edelleen niihin toimenpiteisiin, joilla pystytään estämään syrjäytymistä ja pudokkuutta oppimisessa.

Tarkastuslautakunta toteaa erinomaisena asiana, että lukion oppilasmäärä on merkittävästi noussut.

Tavoitetta edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä aktiivisesti on toteutettu laatimalla hyvinvointisuunnitelma, jonka valtuusto on hyväksynyt joulukuussa 2021. Kansalaisopiston ohjelmaa kehitetään niin, että kaikkien mahdollisuudesta harrastamiseen huolehditaan. Kessoten kanssa on tehty yhteistyötä koskien lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä osa-alueita.

E. Taloudellisesti tasapainoinen Kokemäki

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin talouden tilanne on saatu tasapainotettua ja taseessa on ylijäämää 4 milj. euroa. Kahden vuoden poikkeuksellinen koronapandemia sekä 1.1.2023 aloittava hyvinvointialue asettavat tulevaisuuden taloustilanteeseen paineita.

Tarkastuslautakunta toteaa, että talouden tasapaino tulee säilyttää: kiinteistöselvityksen toteuttamista tulee jatkaa ja investointien toteuttamista on kriittisesti harkittava.

Konsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Yleisiä kaikkia yhtiöitä koskevia tavoitteita ei asetettu, mutta talousarviossa on todettu yhtiöiden positiivisten tulosten olevan tärkeitä mm. sen takia, että tunnuslukuja lasketaan konsernitilinpäätöksen mukaisista luvuista.

Tytäryhtiöt:

Kokemäen Lämpö Oy

Tavoitteeksi asetetut liikevoittoprosentti vähintään 15 % ja yhtiön viiden vuoden investointisuunnitelma tulee päivittää, eivät toteutuneet (liikevoittoprosentti 8,5 %).

Kokemäen Vesihuolto Oy

Tavoitteeksi asetetut suunnitelman laatiminen energian kulutuksen vähentämiseksi, liikevoittoprosentti vähintään tyydyttävä 5-10 % ja omavaraisuusaste vähintään 50 % ovat toteutuneet (liikevoittoprosentti 20,98 %, omavaraisuusaste 56,64 %).

Kokemäen Teollisuuskylä Oy

Tavoitteeksi asetettu, että yhtiö selvittää vuoden 2021 aikana eri kumppanuusvaihtoehdot yhtiön toiminnan edistämiseksi ja palvelutarjonnan kehittämiseksi. Tavoitteeksi asetettiin myös käyttöasteen kasvu mittarina uusasiakkuuksista saatava 8 % liikevaihdon kasvu.

Vuoden 2021 aikana on päätetty myydä yhtiön valokuituverkko liiketoimintakauppana.

Kiinteistöosakeyhtiöt

Tavoitteena, että yhtiöiden pääomarakennetta parannetaan johdonmukaisesti ja huoneistojen käyttöasteen parantamiseksi laaditaan suunnitelma, jossa otetaan kantaa mahdollisiin purkutoimiin.

Pääomarakenteen parantamiseksi lainaneuvotteluja on käyty, mutta asia on vielä kesken.

Kaupungin talouden toteutuminen

Tilikauden ylijäämä 31.12.2021 oli 1,42 milj. euroa. Alkuperäisessä talousarviossa tilikauden tulos arvioitiin 68 000 euroa positiiviseksi. Talousarviovuoden aikana tehtiin talousarvioon useita määräraha- ja tuloarviomuutoksia. Vertailtavuus aiempiin vuosiin on haastavaa johtuen koronaan liittyvistä kustannuksista ja tuotoista sekä sosiaalipalvelujen siirrosta Kessoten järjestettäväksi.

Verotuloja kertyi arvioitua enemmän ja kasvuprosentti vuodesta 2020 oli 3,5 %. Vuonna 2020 kunnat saivat ns. korona-avustuksia, jotka kirjattiin valtionosuuksiin. Vuonna 2021 valtio korvasi toteutuneita koronakuluja ja ne kirjattiin toimintatuottoihin. Valtionosuuksien määrä väheni vuodesta 2020 8 %.

Kaupungin omavaraisuusaste oli vuoden lopussa 33,7 % ja parani hieman vuodesta 2020 (31,9 %). Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta, alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta.

Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus oli vuoden lopussa 60,2 %. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 58,9 %. Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista (toimintatuotot+verot+valtionosuudet) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Kaupungin lainamäärä per asukas oli 31.12.2021 3 748 euroa, jossa hieman kasvua vuoteen 2020 (3 402 eur).

Kertynyttä ylijäämää taseessa on 4 milj. euroa eli 578 euroa per asukas.

Investointeihin talousarviossa oli varattu 4,3 milj. euroa ja ne toteutuivat 92 prosenttisesti, 3,99 milj. euroa. Rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi negatiiviseksi 0,4 milj. euroa (2020 +0,9 milj. euroa). Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta oli - 0,6 milj. euroa (vuonna 2020 -1,9 milj. euroa).

Konsernin osalta tunnusluvut ovat seuraavat (suluissa 2020 luvut)

- omavaraisuusaste, 26,5 % (26,1 %)
- suhteellinen velkaantuneisuus, 57,3 % (64,2 %)
- lainat ja vuokravastuut per asukas 6084 eur (5224)
- kertynyt ylijäämä per asukas 872 eur (595)
- konsernin lainakanta per asukas 5658 eur (5044)

YHTEENVETO

Kaupungin uusi strategia 2022-2025 on valmis toteutettavaksi ja toteutustavoitteet saataneen seuraaviin talousarvioihin ja taloussuunnitelmiin. Kaupungin elinvoimaisuus tulee olla yhteinen tavoite.

Tarkastuslautakunta toteaa positiivisena asiana, että kaupungin talous on saatu tasapainoon ja taseessa on ylijäämää. Kaupungilla on mahdollisuus keskittyä kaupungin toimintojen kehittämiseen. Iso muutos tulee toimintaan ja talouteen hyvinvointialueiden aloitessa 1.1.2023. Tunnusluvuista omavaraisuutta pitäisi saada parannettua ja suhteellista velkaantumista alaspäin.

Tarkastuslautakunta haluaa kuitenkin muistuttaa riskien arvioinnin tärkeydestä uudenlaisten elinvoimainvestointien kanssa, joita on kaupungissa aloitettu vuonna 2021.

Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisenä, että henkilöstön työhyvinvointikyselyn tulokset olivat hyvät. Kaikkien vastausten keskiarvoksi saatiin 3,1 (asteikko 1-4).

Tarkastuslautakunnan mielestä kaupungin näkyvyys eri kanavissa on ollut positiivista ja aktiivista.

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää tämän vuoden 2021 arviointikertomuksen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Kokemäellä 27.4.2022

Tuula Nikula-Häkli
puheenjohtaja

Lassi Haapanen
varapuheenjohtaja

Juho Anttila
jäsen

Marika Elomaa
jäsen

Jorma Haapanen
jäsen